

universalis Ecclesiæ multa precum redditio, elemosynarum distributio, omnimoda salubrium votorum oblatio, Deum indesinentor sollicitaverit. Et ille : « Vera, inquit, vera, frater, commemoras, sciasque Deum delectari in precibus fidelium pro me fuis. Ex quibus dum gratiam consequi debueram, a sancto Brunone graviter impediior. Obstatenim multa quæritans adversa, quibus miser ego hanc sanctam nocui congregationem ; sec sibi satisfactum pro iis, nec digna pro meritis me recepisse opponit. Pro solis ergo vobis hactenus mihi negata est venia. » Et custos : « Mi domine, ait, si omnibus iis, quæ persecutus es, fides adhibenda est, nobis quid ⁵⁵⁰ de tali præsumendum est patrono? » Et ille : « Magni, ait, meriti hunc apud Altissimum scias, et vere provisorem et dispositorem omnium quæ vobiscum aguntur. Nam locum istum et fratres quasi a Deo sibi creditam possidet familiam, utque advocatus vester inter vos frequenter versatur, cuncta ordinat et disponit. Et quoniam ipsi de vobis cura est, misericordiam flagito ; vestris super me precibus moveatur! » Nec plura iis locutus, subtrahitur ; custos etiam sibi redditur.

Item de eodem Brunone archiepiscopo. Magni enim meriti apud Deum beatus Bruno esse dignoscitur. Nam quicumque in quartana vel tertia laborat, si ad sepulcrum ejus devoto corde accesserit, et de calice qui ejus pectori superpositus in sepulcro fuit, per tres continuos dies biberit, ejus meritis a Deo sanotitatem se percepisse gaudebit.

VARIE LECTIONES.

⁵⁵⁰ nobisque c. ⁵⁵¹ Me cod. ⁵⁵² hic sequuntur in codice duo versus : Arborei flores designant orbis honores. Ut pereunt flores, pereunt sic orbis honores. Sed apparet, in codice, unde noster descriptus est, eos ab alio in loco vacuo additos fuisse, ut sæpe fit in codicibus ; nostri scriptor, diligentissime omnia exarribens, neque hos versus omittendos putavit. BETHMANN.

DIPLOMA BRUNONIS.

Confirmat commutationem factam inter Werinfridum abbatem et Warnerum comitem.

Bruno sanctæ Coloniensis Ecclesiæ filius Dei gratia archiepiscopus servorum Dei, notum esse volumus tam præsentibus quam et futuris, quia quidam religiosus abba ex monasterio Stabulaus et Malmundaria Werinfridus nomine adiit clementiam nostram, pro quadam commutatione, quam fecerat cum comite Warnero fideli nostro, et quia eadem monasteria sub nostræ tuitionis defensione erant, petiit eandem commutationem nostra auctoritate roborari. Cujus petitioni, quia justa erat, annuimus, et utilitati Ecclesiæ consulimus. Habebat namque prædictus comes noster fidelis juxta monasterium Stabulaus quamdam villam sui juris nomine *Baldau*, quam Sigifridus comes ut acquireret, et apud nos et apud fideles nostros sui intercessores valde laborabant, quod abbas audiens, et nimiam imo immortalem inquietudinem (1974) timens loci, hoc consilium toto nisi studuit præoccupare, et aures clementiæ

(1974) Quippe antiqui patres magnatum procerum qui consortia ante omnia fugiebant ; atque adeo vi-

A *De miraculo quod in cœna Domini contigit ad sepulcrum ejus.* Ne vos lateat miraculum, quod in cœna Domini contigit, vesiræ charitati intimare disposui. Cum mane convenissemus oratum pariter, ingressit se pari devotione quædam, ut oraret. Hæc quinquennio manus infirmitate laboraverat, ut in palme medio insingerentur sibi digitorum summitates. Mox ut prostravit se sepulcro sancti Brunonis archiepiscopi, extensa manu sanitatem obtinuit. Et ne videatur inane, cicatrices jacentium digitorum probant manifeste.

Bruno pacificus, æterni regis amicus,
Te ⁵⁵¹ duce, pastore et rectore Colonia gaudet.
Cum duce majestas, et cum duce regnat honestas,
Sub duce pax grata multis et curia lata,
In duce lex culta viget et sapientia multa.
Cum duce majores sunt et plerique minores,
Sub duce prudentes versantur et insipientes,
Et merito vere scit quemque decenter habere.
Tractat clementer humiles, timidosque potenter.
Clerus honoratur ab eo, populusque juvatur ;
Attollit plenos opibus, solatur egenos ;
Nil patitur nequam, sed legem discutit æquam.
Delicias nescit, qui non sub eo requiescit.
Cum duce multarum sunt gaudia divitiarum.
Hoc siquidem juste, quia dispensando venuste
Non illas celat, sed in iis, ut prosit, anhelat.
Isti sunt mores, quibus acquisivit honores,
Per quos et captat sibi plures atque coaptat.
Lælus, non tristis, semper perduret in istis ⁵⁵².

C nostræ ne id fieret sæpius commonere. Itaque convenientes in unum abba præfatus et comes dedit idem Werinfridus abba Warnero comiti fideli nostro quidquid habere videbatur in villa *Nohas* dicta, in pago Heiflensi, in comitatu Tulpiaco, id est curtem bonam cum casticiis, molendinis, aquis aquarumque decursibus, quæsitis et inquirendis, silvarum magnam copiam, familiam utriusque sexus, et cætera ad eundem locum pertinentia. Et quia monachi alterius monasterii, id est Malmundariæ, quamdam partem in eadem villa habebant, reddidit abba eadem ecclesiæ in pago Condustrio locum qui dicitur Villa, in comitatu Hoio vi mansos bones cum familia utriusque sexus, silvam bonam, et cætera ad eandem villam appenditia. Econtra dedit memoratus comes Warnerus eorum testibus idoneis quidquid habere videbatur in villa jam dicta *Baldau* curtem bonam sed ab hostibus valde vastatam, agri culturas civitatem ipsorum in primis declinabant. Unde et horrendas ad inhabitandum solitudines eligebant.

bonas, Cambam, molendinum, silvam magnam. Nam ecclesia ejusdem villæ cum bono dotalicio, privilegia et constitut, scilicet terra et silva eidem monasterio antiquitus fuerat data; hæc omnia invicem sibi tradiderunt abba cum consensu monachorum utrorumque cœnobiorum, et comes cum consensu uxoris et filiorum et amicorum suorum, et coram celsitudine nostra eamdem commutationem firmaverunt, et idem comes per testes idoneos ramum cum cepite ad altare Stabulaus misit, et traditionem cum vestitura

legaliter fecit. Et ut hæc cummutatio futuris temporibus firmior habeatur, petitione ejusdem abbatis manus nostræ tractu signavimus. Signum Werinfrindi abbatis. Sign. Werinmundi, Titgeri, Norberti, Reginardi et cæterorum. Et alterius monasterii. Signum Odulfi, Wisirici, Heilfridi, Rogibaldi. Sign. Warneri comitis, Reginardi, Gevardi, et Richarii, et multorum. Acta sunt hæc publice Aquis palatio die 11 Kalend. Novembris, regnante rege Ottone fratre nostro, anno xviii, Godefrido duce.

ANNO DOMINI DCCGCLXV.

LEO VIII ANTIPAPA

NOTITIA HISTORICA.

(Gocquelines, bullar., privileg. summ. pont. ampl. Collect.)

In Romana Synodo deposito Joanne XII sanctæ Romanæ Ecclesiæ die vi Decembris anni 963, Leo VIII protoscriniarius in ejus locum ordinatus est, quem tamen Romam rediens, sequenti anno, Joannes post Othonis imperatoris recessum fugere coegit, usurpatamque dimittere dignitatem. At cum Joannes die xiv Maii obiisset, Romani Benedictum, de quo mox dicemus, sine Othonis consensu et voluntate, apostolicæ sedi imposuerunt. Quare imperator cum Leone Romam perrexit, factoque conciliabulo, Leo pallium Benedicto abstulit, et simul pontificalem ferulam, quam fregit et iterum pontificiam sedem invasit, quam unum annum tenuit tresque menses.

LEONIS VIII

ANTIPAPÆ

PRIVILEGIA ET CONSTITUTIONES.

I.

LEONIS VIII EPISTOLA AD RODOALDUM PATRIARCHAM
AQUILEIENSEM.

(Anno 963.)

Illi pallium mittit.

[Apud Ughelli, *Italia sacra*, V, 44.]

LEO episcopus, servus servorum Dei, reverendissimo ac sanctissimo confratri nostro RODOALDO, sanctæ Aquileiensis Ecclesiæ patriarchæ.

Si pastores ovium solem geluque pro gregis sui custodia die ac nocte ferre contenti sunt, et ut ne qua ex eis aut errando pereat, aut ferinis laniata morsibus rapiatur, oculis semper vigilantibus circumspectant, quanto nos sudore quantaque cura debemus esse pervigiles, qui pastores animarum dicimur. Attendamus, et susceptum officium exhibere erga custodiam Dominicarum ovium non cessemus, ne in die divini examinis pro desidia nostra ante summum Pastorem negligentis reatus excruciet, unde modo honoris reverentia sublimiores inter cæteros judicamur. Pallium autem fraternitati vestræ ex more ad missarum solemniam celebranda transmisimus; quo tibi non aliter, Ecclesiæ tuæ privilegiis in tuo statu manentibus, uti concedimus,

quam prædecessores decessoresque tuos usos esse incognitum non habetis. Cujus quoniam indumenti honor modesta actuum vivacitate servandus est, hortamur ut et morum tuorum ornamenta conveniant, quatenus, auctore Deo, recte utrobique, possis esse conspicuus. Itaque vita tua filiis tuis sit regula. In ipsa, si qua fortitudo illis injecta est, dirigantur; in ea quod imitentur aspiciant; in ipsa semper considerando proficiant, ut tuum post Deum videatur esse bene quod vixerint. Cor ergo neque prospera, quæ temporaliter blandiuntur, extollant, neque adversa dejiciant. Sed quidquid illud fuerit, virtute patientiæ devincatur. Nullum apud te locum odia, nullum favor indiscretus inveniat. Districtum mali cognoscant. Insonem apud te suggestio mala non faciat. Nocentem gratia non excuset; remissum te delinquentibus non ostendas, ne quod ultus non fueris, perpetrari permittas; sit in te boni Pastoris dulcedo; sit et judicis severa districtio. Unum scilicet quod innocenter viventes foveat, aliud quod inquietos ferocientes a feritate compescat. Sed quoniam nonnunquam præpositorum zelus, dum districtus malorum vult vindex existere, transit in crudelitatem correptio, iram judicio refrena, et censura